



Zimski semestar ak. g. 2019./20.  
amdg.ffrz.hr > nastava > FFRZ



# Hebrejska Tora — osnovica Biblije

*Izborni predmet uz Biblija SZ*

**ECTS 3**

---

**doc. dr. sc. Niko Bilić, SJ**

**amdg.ffrz.hr**

**četvrtkom, 12:15-14:00**

# Preobraženi i Zakon

- ❑ Učenici prepoznaju (Mk 9,5)
- “*sjenica* Mojsiju i Iliji”
  - ❑ Blagdan sjenica (Izlazak, propis u Lev 23)
  - ❑ Dvoznačna reakcija (Mk 9,5)
  - ❑ Usp. Lk 24,37.41: strah, radost
- Strah (φόβος Mk 9,5)
- “Lijepo nam je” (καλόν Mk 9,5)



# Mojsije = Zakon

- Gubavcu:
- Mojsije propisao (Mk 1,44)
  - O kultnom daru “korbanu”:
- Mojsije rekao:  
Poštuj oca i majku (7,10)
- O braku: Što je zapovjedio Mojsije (10,3)?
- Dopustio otpusno pismo (4)
  - O uskrsnuću: Mojsije napisao (levirat 12,19)
- Knjiga Mojsijeva (o grmu 12,26)



Die Verkündung Jesu.

Ein Bild von Schinkel aus dem Jahr 1824. Die Verkündung Jesu, von der Hand des Malers Schinkel, 1824. Die Verkündung Jesu, von der Hand des Malers Schinkel, 1824. Die Verkündung Jesu, von der Hand des Malers Schinkel, 1824.

# Kristova smrt i uskrsnuće

- Mojsije (Izl 24,8):
- krv Saveza (Izl 24,8; Hebr 9,20)
- Isus: krv Saveza
  - moja (Mt 26,28; Mk 14,24)
- Krist – poslušan do smrti (Fil 2,8)
  - Na Uskrs (Lk 24):
- Počevši od Mojsija (7)
- Mojsijev Zakon (44)



# Mojsije na gori (Izl 34)

- *Nalog Mojsiju u 34,2?*
- **Popni se na brdo (Izl 34,2); sam (v3)**
  - **Oblak (5);**  
40 dana posta (34,28↔24,18)
  - *Definicija imena יהוה u 34,6?*  
*Tko govori?*
- **Milosrdan (רחם *raḥam*), milostiv (חנן *ḥanan*), spor na srdžbu, bogat privrženosti (חסד *ḥésed*) i pouzdanošću (34,6) = revan (v14)**



# Božje srce

- Najava u 33,19:
- “milostiv sam kome sam milostiv (רחם *raḥam*), smilovat ću se kome ću se smilovati” (חנן *ḥanan* 33,19)
- Čuva privrženost (חסד *ḥésed*) tisućama, *brine se za krivnju* (34,7)
  - Nosi (=oprašta) krivnju, prijestup, grijeh (7)
  - Ivan Krstitelj u Iv 1,29:
- Jaganjac Božji odnosi grijeh



# Tajanstveni Bog i njegov odabranik

- ❑ Zemljopisni položaj? ( Izl 3,1)
- **Brdo Božje, Horeb**  
= Sinaj
- ❑ Definicija Božjega imena u 3,14?
- יהוה = “Ja sam koji jesam” (3,14)
  - ❑ “Bit ću, tko god da ću biti”  
= uzvišenost, sloboda, budućnost
  - ❑ Mojsijeva reakcija u 3,5.6?
- **Mojsije bez obuće (3,5),  
prekrivena lica (6)**
  - ❑ Spomen za naraštaje (3,15)



# Prvi put na gori

- Postupak Mojsijev u Izl 24,3.4.7?
- Narodu sve Božje riječi (3)
- Ispisuje sve Božje riječi (4)
- Čita narodu Knjigu Saveza (7)
  - Doživljaj Mojsijev u Izl 24,15-18:
- Oblak
- Poziv 7. dana
- Boravak 40 dana i 40 noći





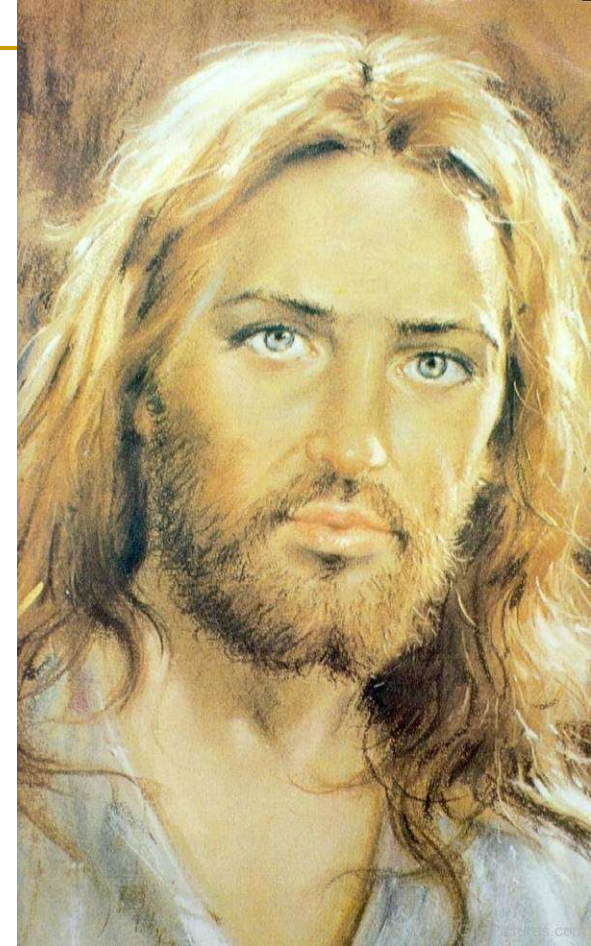
# Božja *Pouka*



- Bog sam tumači Zakon i Zapovijed u Izl 24,12:
- “Napisao sam za njihovu *pouku*” (יָרָא – *jarâ* → תּוֹרָה – *Tôrâ Upute* → νόμος **LXX** → lex **Vg** Izl 24,12 )
  - Pavao u Rim 15,4:
- “napisano nama za *pouku*” (διδασκαλία)
  - Postojano Pismo koje tješi i donosi nadu

# Prva od svih zapovijedi

- Pitanje Isusu u Mk 12,28
- Odgovor u 29.30.31 (usp. Mt 22,37):
- A) Prva: Bog naš = Pnz 6,4b (29)
- Ljubi! = Pnz 6,5 +  $\nu\acute{o}\upsilon\varsigma$  (30)
- B) Druga: Lev 19,18 (31)
  - Odgovor u Lk 10,26
- U Zakonu što piše? Kako čitaš?
- *Pismoznana*c navodi (27 – zajedno):
- Pnz 6,5: Ljubi Boga!
- Lev 19,18: Ljubi bližnjega!



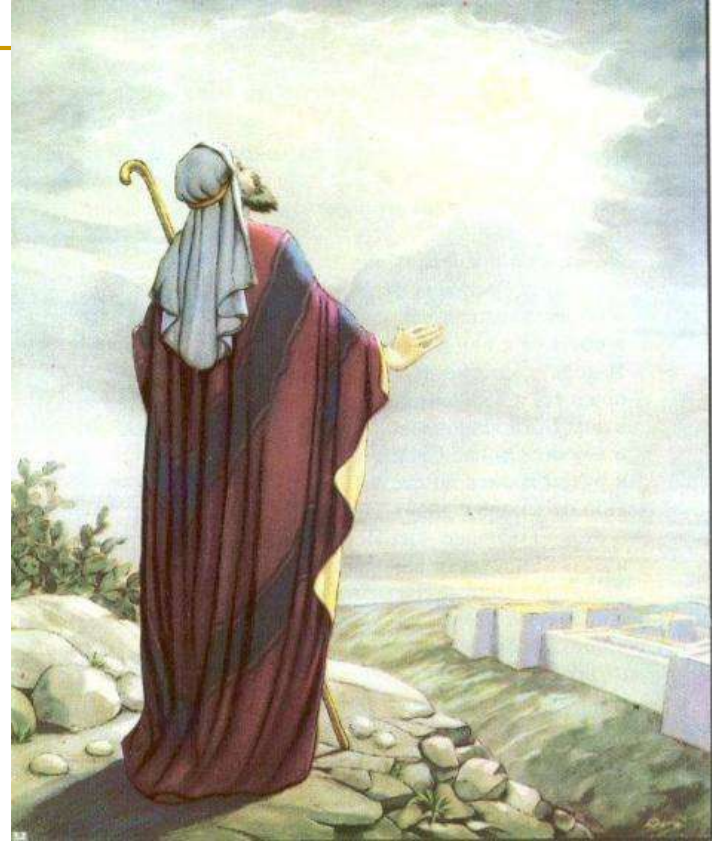
# Cjelovita ljubav



- Zapovijed u Pnz 6,5:
- Ljubi יהוה (Pnz 6,5  
usp. 10,12; 11,1; 11,13; 30,16)
- 1. Srce לב *leb* – καρδία
  - Srce: središte osobe, spoznaja, izvor riječi  
(=glava)
- 2. Duša נפש *nefeš*, ψυχή – redovito: “život”
- 3. Snaga מאד *m<sup>e</sup>ô’d*, ἰσχύς – obilje, sila  
(*jako* dobro Post 1,31)

# Utemeljenje

- **Ljubi(te) svim srcem, svom dušom (Pnz 10,12; 11,13)**
  - **Uvod u Pnz 6,4:**
- **Jer je naš, jer je jedini (Pnz 6,4)**
  - **Svrha zapovijedi u 11,14 i 30,16:**
- **Dobit ćeš plodno tlo (11,14)**
- **Da živiš, budeš blagoslovljen (30,16)**



# Bližnji

- ❑ U *Zakonu svetosti* u Lev 19,18:
- **Ljubi bližnjega kao sebe sama**
  - ❑ (jer) sam ja vaš Bog
  - ❑ Pavao u Gal 5,14:
- **Sav Zakon u jednoj riječi (Gal 5,14)**
  - ❑ Isus na Posljednjoj večeri (Iv 13,34; 15,12.17):
- **“Ljubite jedni druge!”**
  - ❑ U zajednici
  - ❑ Nov kriterij
  - ❑ Jedni drugima povjereni



# Jošua, nasljednik Mojsijev

- **Knjiga Mojsijeva Zakona (Jš 8,31, usp. 1,8)**
  - Knjiga Zakona na ustima (1,8)
- **Što Jošua čini u 8,32.34?**
  - Prepisuje (32 “ispiši” Pnz 27,8)
  - Čita (34)
- **u Obećanoj zemlji! (Jš 8,30.33)?**
  - Brdo Ebal (usp. Pnz 27,4)
- **Bogoslužje – u Jš 8,30.33b:**
  - Primjena: žrtvenik (30 – Izl 20,24s; Pnz 27,5),
  - Primjena: blagoslov (Jš 8,33b – Br 6,22-26)



# Jošua čita zakon (Jš 8)

- *liturgijski pristup* tekstu:
- žrtve (Jš 8,31  
usp. Pnz 27,6),
- red slušatelja (Jš 8,33)
  - *Zakon stvara zajednicu (v33.35):*
- “sav Izrael” (33.35) – struktura?
- Odgovorni, narod, žene i djeca, stranci (!)
  - Što se čita (34s)?
- *Sve riječi, sve napisano – kanonski pristup*

